

DEMOKRÁCIA-CSOMAG SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ

Előzmények

Az **Európai Bizottság 2020 decemberében tette közzé az európai demokráciáról szóló cselekvési tervét** (EDAP), amely a tagállami demokráciákat szándékozik erősíteni, a politikai kampányba, médiaviszonyokba történő beavatkozással.

Ennek részeként 2021 november előterjesztésre került a **Transzparencia és Demokrácia-csomag**, amely egyrészt egy új jogalkotást, illetve már létező uniós jogszabályok módosítását tartalmazza.

A csomag **három legfontosabb javaslata**: a **politikai reklámokra** vonatkozó rendelettervezet, a **mobilis választópolgárok** helyhatósági és EP választáson történő részvételére vonatkozó irányelvtervezet(ek), valamint az **újságírókkal szemben indított stratégiai perekkel** kapcsolatos irányelvjavaslat.

Ezen túlmenően, bár **nem a csomag részeként terjesztette elő** őket a Bizottság, **szorosan kötődik annak céljaihoz az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló rendelettervezet** (European Media Freedom Act, EMFA), valamint az **európai választási rendszer reformjának javaslata**. Elfogadásra került és **2024 februárjától alkalmazandó a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet** (DSA).

Ezek **együttesen egy olyan brüsszeli támadás részei**, amelyek **célpontja sokszor deklaráltan Hazánk**, illetve az **EU föderalizálását szolgálja**.

A benyújtott javaslatok **nem közvetlenül kívánnak belenyúlni a tagállami választásokba**, de **igyekeznek úgy átalakítani a pályát, hogy a nekik kedvező irányba lejtzen**, például a politikai hirdetések eddigi szabályainak, a közmédia viszonyainak átalakításával, valamint az újságírók érinthetetlenné tételével.

A digitális szektor szabályozása

A **digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályt** (DSA) tavaly november 16-án lépett hatályba, legtöbb rendelkezésének **alkalmazását 2024. február 17-én** kell megkezdeni. A pozitív változtatások közé sorolható, hogy ez, illetve a EMFA **egyes rendelkezései a tagállamok számára teremtenének keretet** arra, hogy az eddig a szabályozatlanság miatt nehezen kontrolálható online óriásplatformok és technológiai vállalatok önkényével szemben felléphessenek.

A tagállami **hatóságok számára egyszerűsödik a jogellenes tartalmak eltávolítása**, az információkérés. Kötelezővé tenne egy **panaszkezelési rendszer létrehozását** ezen szolgáltatók számára, ahol a **szolgáltatás igénybe vevői panaszt tehetnek az önkényes tartalomeltávolítások kapcsán**, és lehetőséget kell teremteni **vitarendezési eljárás** lefolytatására is. Az EMFA a regisztrált **médiaszolgáltatók számára biztosít plusz védelmet** a tartalmaik rendszeres eltávolítása ellen.

Politikai reklámokra vonatkozó szabályozás

A Tanács 2022. december 6-án fogadta el általános megközelítését. A cseh elnökség radikális álláspontot képviselt a kérdésben, javaslatuk alapján a szolgáltatókra háruló terhek miatt **jelentősen megnehezült volna a politikai magánvélemény kifejezése. Az Európai Parlament 2023. február 2-án fogadta el első olvasatban saját álláspontját**, amely számos ponton lényegesen és (egy kivétellel) negatív irányba eltér a bizottsági javaslatától. A Javaslat megvitatása **háromoldali tárgyalásokon** folytatódik (trilógus), **egyelőre nem ismert, hogy a három eltérő álláspont** (Bizottság javaslata, Tanács és Parlament) **közül** mely elemek kerülnek be a végső dokumentumba. Deklarált cél, hogy a rendelet már alkalmazható legyen a 2024-es EP-választáson, ugyanakkor ennek realitása kétséges.

A politikai reklámokkal kapcsolatos tervezet, bár a nagyobb átláthatóság érdekében nyújtották be a javaslatot, **több potenciális veszélyt** is rejt magában. Szemben az eddigi szabályozással, **a kampányidőszakon kívül is alkalmazni kéne**, így szinte teljesen **kiüresíténé a magyar jogalkotást** ennek vonatkozásában. Így a gyakorlatban olyan választással kapcsolatos kérdésben csorbítaná az ország szuverenitását, gazdasági érdekekre hivatkozva, amelyek a **Szerződések szerint kizárólag tagállami hatáskörbe tartoznak**.

Kiterjesztené a politikai reklám fogalmát úgy, hogy annak **közvétezői nemcsak a politikai szereplők lennének**, hanem civil szervezetek, véleményvezérek, a kormány tájékoztató tevékenysége is ez alá tartozna. A **politikai magánvélemény kinyilvánítását nagyon komoly korlátok közé szorítaná**, egyes megoldásokban szinte teljesen el is lehetetlenítené. Olyannyira, hogy egyes javaslatok szerint pl. egy **politikai tartalmú magánnyilatkozat retweetje vagy Facebookos továbbosztása is politikai reklámnak minősülne**. Kivételt egyedül az újságírók képeznek, de csak akkor, ha nem kapnak külön fizetséget a megszólalásért.

Az **Európai Parlament módosító javaslatai alapján** már nem lenne szükség a 2022-es dollárbaloldali finanszírozási trükkre a külföldi beavatkozáshoz: **külföldi szereplők most már közvetlenül rendelhetnének politikai reklámokat a célországban**.

Az újságírókkal szembeni stratégiai perek

A Bizottság **2021. szeptember 16-án ajánlást** jelentett be, amelynek témája az **újságírók és más médiszakemberek védelmének, biztonságának és szerepvállalásának biztosítása az Európai Unióban**.¹ Fontos megjegyezni, hogy az ajánlás, mint olyan, **nem kötelező erejű**, csak az azt kibocsátó szerv álláspontját tükrözi, nem jogalkotási eszköz. A Demokrácia-csomag részeként meghozott intézkedés az **újságírókkal szemben indított visszaélészerű perekkel kapcsolatos irányelv javaslata** volt, amelyet **2022. április 27-én tett közzé a Bizottság**.²

A javaslat a rendes jogalkotási eljárás első olvasati szakaszában jár, jelenleg a Tanács előtt van. A legutóbbi fejlemények: a LIBE Bizottság 2022. október 25-én, a Kulturális és Oktatási Bizottság 2022. december 12-én nyújtott be véleményt.³ **2022. december 15-én megtörtént a javaslatnak a Parlamentben bejelentett társbizottságok elé utalása. A javaslat indokolásában több más ország (pl. Lengyelország) mellett Magyarország is a negatív példák között kerül említésre.**

Az újságírókkal szembeni stratégiai perekről szóló javaslat az **olyan polgári jogi eljárásokkal szemben véd, amelyeket az érintett közéleti részvétel kapcsán indítanak**, részben vagy egészben megalapozatlanok, és **fő céljuk a közéleti részvétel megakadályozása**.

Lehetővé tenné harmadik fél beavatkozását a stratégiai per által érintett személy oldalán, elsősorban jogvédő NGO-k számára. Megteremti annak lehetőségét is, hogy **az eljáró bíróság saját hatáskörében a felperest biztosíték nyújtására kötelezhesse az eljárási költségek vagy az eljárási költségek és a kártérítés fedezeteként**.

Az irányelvjavaslat lehetőséget kíván teremteni arra, hogy a **bíróságok az eljárás korai szakaszában megszüntethessék azt teljesen vagy részlegesen, amennyiben az nyilvánvalóan megalapozatlan**. Ebben az esetben a **bizonyítási teher** azzal kapcsolatban, hogy az alapeljárás nem nyilvánvalóan megalapozatlan, **az eljárást megindító felperest terheli**.

Vélhetően **jelentősen nehezebbé válna az újságírókkal szembeni jogos igények érvényesítése** is, hiszen **kizárólag a bíróság döntene arról, visszaélészerű-e egy per**. Nemzetközi NGO-k például már ilyennek minősítették a Dezső András elleni azon pert, ami azért indult, mert egy Svédországból Hazánkba települt személyről érzékeny (bűnügyi) személyes adatokat tett közzé.

Az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabály (EMFA)

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/recommendation-protection-safety-and-empowerment-journalists>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52022PC0177>

³ [Procedure File: 2022/0117\(COD\) | Legislative Observatory | European Parliament \(europa.eu\)](#)

A rendeletjavaslatot **2022. szeptember 16-án tette közzé az Európai Bizottság**. A javaslat **jelenleg bizottsági szakaszban van**, arra vár, hogy az Kulturális és Oktatási Bizottság véleményezze azt, amit követően **a Parlament egyszerű többséggel szavaz**. A Parlament ekkor első olvasatban módosításokat is fűzhet a javaslathoz, míg a Tanács csak általános megközelítést fogadhat el, amely orientálja a Parlamentet a módosításai kidolgozásában. Ezt követően első olvasatban trilógus indul a jogalkotás három szereplője között, megállapodás esetén pedig a konszenzusos szöveget elfogadják és az kihirdetést követően hatályba lép.

Az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabály javaslata **az újságírók szabadságát** próbálja elsősorban **védni**, olyan abszurd módon, hogy **nemcsak az állami befolyástól védi őket**, de még **az adott médiatermék tulajdonosai se szólhatnak bele az általuk írtakba**.

A híreket előállító médiaszolgáltatók **általuk megfelelőnek ítélt intézkedéseket foganatosítanak az egyes szerkesztői döntések függetlenségének biztosítása érdekében**, amelyek garantálják, hogy a **szerkesztők szabadon hozhassanak egyéni döntéseket**, valamint nyilvánosságra hozzák a médiaszolgáltatókban részesedéssel rendelkező feleket érintő **tényleges vagy potenciális összeférhetetlenséget**.

Potenciálisan veszélyt jelent az, hogy **a médiakoncentrációk tagállami értékelését írja elő**, amely kapcsán **a felállítandó Médiaszolgáltatókat Felügyelő Európai Testület** (gyakorlatilag egy európai szintű médiatanács) is véleményt nyilváníthat. Ez a **szerv döntései alapvetően nem rendelkeznek kötelező jogi erővel**, de „soft” módon mégis **használható nyomásgyakorlásra, ha a hazánkat rendszeresen kritizáló, tendenciózus és egyoldalú jelentések részévé teszik**, mint az tapasztalhattuk az **uniós pénzek kapcsán folyó vita**, illetve az **évek óta a jobboldali civil szervezetek érdemi meghallgatása nélkül összeállított jogállamisági jelentések** esetén is.

A javaslat **jelentősen korlátozná az állami hirdetések megrendelését is**, amelyet különféle feltételekhez kötne. Az **egyéni döntésekkel szemben az érintett médiaszolgáltatók nemcsak bírósághoz fordulhatnak, hanem fellebbezhetnek is egy független felettes szervnél, amely szükségessé tenné egy ilyen felállítását az NMHH felett**. Ez, szemben az eddig jól működő magyar közigazgatási bíraskodással, feleslegesen terhelné a magyar közigazgatást.

Az európai választási törvény reformja

Az Európai Parlament **2022. május 3-ai plenáris ülésén** 331 szavazattal 257 ellenében, 52 tartózkodás mellett **elfogadta** a Parlament alkotmányügyi szakbizottsága által készített **állásfoglalást az EP választási rendszer átalakításáról**.

Az európai választási törvény aktualizálása különleges döntéshozatali eljárás tárgyát képezi, a **javaslatot az EUMSz. 233. cikke értelmében az Európai Parlament készíti elő**. A Tanács módosíthatja a javaslatot, majd a Parlament jóváhagyását követően **egyhangúlag el kell fogadnia a szöveget**. Ezek a rendelkezések **azt követően lépnek hatályba, hogy azokat az összes tagállami törvényhozása saját alkotmányos követelményeinek megfelelően jóváhagyta**. A rendelkezések a Tanács Főtitkárságához beérkezett utolsó értesítést követő napon lépnek hatályba. A jogalkotási állásfoglalás javasolja, hogy **még a 2024-es európai választások előtt kerüljön sor a választási eljárás megreformálására**.

A képviselők egy **EU-s szintű választókerület létrehozását javasolják** a nemzeti vagy regionális választókerületekben megválasztott képviselők melletti 28 képviselő megválasztására. Az uniós szintű választókerületekben **a listák élén az egyes politikai családoknak a Bizottság elnöki tisztségére megnevezett jelöltjei állnának**.

Az EP javaslatának egyik legfontosabb eleme a **transznacionális listák felállításának biztosítása** a 2024-ben esedékes európai parlamenti választásokra. A javaslat azt is kimondja, hogy **a vezető jelöltek minden tagállamban indulhatnak az uniós szintű listákon, így a választók az általuk preferált bizottsági elnökjelöltre szavazhatnak**. Ez a gyakorlatban az **egyszer már csúfosan megbukott csúcsteljesítmény rendszer visszavezetését jelentené**.

A közös választási nap meghatározása a képviselők szerint harmonizáltabbá tenné az uniós választásokat Európa-szerte. **Ezért azt javasolják, hogy az európai választások napjának egységesen május 9-ét jelöljék meg**. Javasolták egy **Európai Választási Hatóság létrehozását** az európai választásokkal kapcsolatos információk koordinálására, a folyamat felügyeletére és az új szabályok betartásának biztosítására.

Az állásfoglalás javasolja a **Szerződések reformját** annak érdekében, hogy a Parlament megalakulása és a Bizottság megválasztása közötti időszakban **ne legyen összeférhetetlen az Európai Bizottság tagjának tisztsége az európai parlamenti képviselői tisztséggel**.

A javaslat **számos föderalista javaslatot tartalmaz**, azonban az egyik **legkönnyebben kivédhető: elfogadásához egyhangúságra van szükség a Tanácsban, és hatálybalépéséhez a tagállami törvényhozásoknak is jóvá kell azt hagynia**